

Dosarul nr. 2ra-101/23
2-21126435-01-2ra-23012023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (N. Lupașcu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Panov, M. Anton, O. Cojocaru)

DECIZIE

04 octombrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Viorica Puica

Judecători

Oxana Parfeni
Aliona Donos
Ion Malanciuc
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Svetlana Dianova, reprezentată de avocata Gabriela Kornacker,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Dianova împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

a c o n s t a t a t :

La 23 august 2021, Svetlana Dianova, reprezentată de avocatul Lilian Timotin a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral.

În susținerea cererii de chemare în judecată, reclamanta a relatat că la 25 iulie 2012, în temeiul plângerii sale de către organul de urmărire penală al Comisariatului General al mun. Chișinău, a fost pornită cauza penală nr.2012011200, în baza art. 190 alin. (5) din Codul penal.

Pe parcursul urmăririi penale, la 27 octombrie 2014, a fost recunoscută în calitate de victimă, iar în temeiul ordonanței organului de urmărire penală din aceeași dată, în calitate de parte civilă, înaintând pretenții față de învinuiți, în mărime de 2 316 918 lei.

De asemenea, în cadrul urmăririi penale, în vederea efectuării acțiunilor procesuale ce se impun în scopul exercitării unui proces penal obiectiv multilateral și complet, cu respectarea termenelor rezonabili, în calitate de parte vătămată, a înaintat mai multe plângeri, care însă au rămas neexamine, fiind anexate formal la materialele cauzei penale, fapt stabilit și de procuror, prin ordonanța din 08 iunie 2017.

Totodată, în vederea acumulării probatoriului în scopul stabilirii adevărului, la multiplele sale cereri, de către organul de urmărire penală, în baza ordonanței din 17 septembrie 2015, a fost dispusă efectuarea expertizei judiciar contabile.

La 08 iunie 2017, de către Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Principal, a fost emisă ordonanța de restituire a cauzei penale, ce a fost înaintată cu propunerea de a clasa cauza penală, fiind constatate mai multe neajunsuri în urmărirea penală și date indicații în vederea lichidării acestora.

Prin urmare, neefectuarea acțiunilor de urmărire penală absolut necesare, cum ar fi expertiza judiciar-contabilă cu anexarea acelor înscrisuri solicitate de expertul judiciar, precum și acțiunilor dispuse de către procurorul Veaceslav Toderiță, prin ordonanța din 08 iunie 2017, denotă faptul încălcării termenilor rezonabile de examinarea a cauzei penale, anume din culpa organelor competente.

În continuare, reclamanta a precizat că la 20 martie 2018, de către organul de urmărire penală a fost întocmit un nou raport cu propunerea de a clasa cauza penală. Așadar, ulterior de către Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Principal, a fost emisă ordonanța de scoatere de sub urmărire penală a învinuiților și clasat procesul penal nr. 2012011200, în temeiul art. 275 pct.1) și 3) din Codul de procedură penală.

În context, reclamanta a susținut că decizia din 03 aprilie 2017, i-a fost adusă la cunoștință cu mult timp după adoptarea ei și doar în baza cererii sale, fapt ce a generat tergiversarea contestării actelor în termene rezonabile.

De altfel, în pofida celor enunțate, reclamanta a susținut că nefiind de acord cu soluția procurorului, a contestat ordonanța menționată supra în ordinea art. 299¹ din Codul de procedură penală, plângerea sa fiind respinsă de către procurorul șef, prin ordonanța din 04 iunie 2018.

Astfel, la 21 iunie 2018, a înregistrat la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, plângerea asupra ordonanțelor din 03 aprilie 2017 și 04 iunie 2018, care fiind examinată o perioadă de opt luni de zile, a fost admisă prin încheierea din 28 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, contrar prevederilor art.313 alin (4) din Codul de procedură penală.

În context, reclamanta a notat că, prin încheierea menționată s-a constatat lipsa rezolvării fondului cauzei, încălcarea dreptului la un proces echitabil, stabilind necesitatea reluării controlului pe caz, fiind necesară repararea încălcărilor admise, prin întreprinderea tuturor măsurilor de rigoare și soluționarea corectă și obiectivă a cauzei. Totodată, s-a impus organul de urmărire penală să lichideze neajunsurile invocate în plângere, prin efectuarea acțiunilor de urmărire penală ce se impun, inclusiv audierea martorilor, efectuarea confruntărilor și dispunerea unei expertize judiciar-contabile. Însă, în pofida celor constatate de către instanță, în cadrul controlului judiciar a procesului penal, organul de urmărire penală, la caz, procuratura, s-a limitat doar la remiterea acestei cauze penale de la un organ la altul o perioadă de șapte luni de zile, fără a se întreprinde acele măsuri efective, dispuse

de instanță, fapt prin care i-a fost încălcat grav dreptul la examinarea procesului penal în termen rezonabil și de a beneficia de examinarea acțiunii civile în vederea reparării prejudiciului cauzat în urma infracțiunii.

În context, Svetlana Dianova, reprezentată de avocatul Lilian Timotin a subliniat că tocmai la 05 aprilie 2019, cauza penală reluată la 06 martie 2019, a fost expediată către organul de urmărire penală, în vederea efectuării acțiunilor dispuse de către judecătorul de instrucție. Totodată, a fost prelungit fără temei rezonabil termenul de efectuare a urmăririi penale, iar cauza transmisă de la o instituție la alta, fără a mai fi efectuate acțiunile de urmărire penală menționate în încheierea judecătorului de instrucție din 28 februarie 2019. Astfel, toate ordonanțele de prelungire a termenilor de examinare a cauzei penale poartă un caracter formal și neîntemeiat ce denotă lipsa de atitudine din partea autorităților responsabile de respectarea termenilor rezonabili a examinării cauzei penale și garantarea victimei unei infracțiuni posibilitatea de a fi despăgubită.

Subsecvent, reclamanta a notat că la 28 septembrie 2019, a fost emisă o nouă ordonanță de scoatere de sub urmărire penală cu dispunerea clasării procesului penal în privința învinuiților, care prin sine constituie doar un plagiat al ordonanței anterior anulată în rezultatul controlului judiciar și care contrar prevederilor art.62 al Codului de procedură penală nu i-a fost adusă la cunoștință.

La acest capitol, reclamanta a susținut că aceste inacțiuni a organului de urmărire penală constituie tergiversarea examinării cauzei penale, cauzându-i în acest mod prejudicii considerabile și imposibilitate reală de a beneficia de recuperarea prejudiciului cauzat, care este destul de impunător, în virtutea sumelor însușite de persoanele vinovate.

Astfel, constatând tergiversarea cauzei penale, reclamanta a menționat că la 20 noiembrie 2019, a înaintat cerere privind accelerarea urmăririi penale, examinarea căreia s-a încetat odată cu emiterea încheierii din 26 noiembrie 2019, motiv servind că la ziua de 25 noiembrie 2019, de către procuror a fost prezentată ordonanța de clasare a procesului penal din 28 septembrie 2019, încheiere ce i-a fost adusă la cunoștință abia la 18 martie 2020, fapt ce denotă încălcarea respectării termenelor rezonabili de efectuare a unui proces penal și aducerea la cunoștință părților a deciziilor pe caz.

În context, reclamanta a precizat că, luând cunoștință de ordonanța de clasare repetată a urmăririi penale pe aceleași motive, a contestat-o la procurorul șef în ordinea art. 299¹ din Codul procedură penală, însă contestația a fost respinsă neîntemeiat.

La 29 februarie 2020, a contestat deciziile procurorului în ordinea art. 313 din Codul procedură penală, contestația fiind examinată pe parcursul unui an, deoarece practic toate ședințele au fost amânate din cauza neprezentării de către partea acuzării a datelor de identificare și domiciliului persoanelor interesate la soluționarea cazului și anume a persoanelor care au fost scoase de sub urmărire penală.

La 08 februarie 2021 a fost emisă încheierea judecătorului de instrucție, care a devenit irevocabilă la 24 februarie 2021, prin care s-a reluat urmărirea penală, fiind la fel stabilită lipsa de acțiuni din partea organului de urmărire penală.

Svetlana Dianova, reprezentată de avocatul Lilian Timotin a opinat că de la

etapa inițierii acestui proces penal și de-a lungul perioadei de desfășurare, începând cu 25 iulie 2012 și până la depunerea cererii de chemare în judecată, procesul este lipsit de o atitudine corespunzătoare din partea organului de urmărire penală, cu referire la respectarea termenelor rezonabile.

Respectiv, urmărirea penală s-a desfășurat fără respectarea cerinței de judecare în termen rezonabil a cauzei (acțiunii) civile, prevăzută de legea națională și articolul 6§1 CEDO, aspect care generează constatarea acestei încălcări.

Având în vedere cele enunțate, Svetlana Dianova, reprezentată de avocatul Lilian Timotin a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului său în calitate de parte civilă la judecare în termen rezonabil a cauzei penale nr. 2012011200, intentată în baza art. 190 alin. (5) din Codul penal și încasarea prejudiciului moral cauzat în mărime de 600 de euro pentru fiecare an de tergiversare neîntemeiată a examinării cauzei.

Prin hotărârea din 21 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea Svetlanei Dianova a fost admisă parțial.

S-a constatat faptul încălcării dreptului Svetlanei Dianova la judecarea cauzei în termen rezonabil.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Svetlanei Dianova suma de 1500 de euro în monedă națională conform cursului stabilit de Banca Națională a Moldovei la data executării hotărârii, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

În rest, pretențiile s-au respins ca neîntemeiate (f.d.86, 96-103).

La 22 decembrie 2021, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 21 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia cu casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri privind respingerea cererii de chemare în judecată (f.d.89).

La 20 ianuarie 2022, Svetlana Dianova, reprezentată de avocata Gabriela Kornacker a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 21 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia cu modificarea hotărârii primei instanțe potrivit pretențiilor cererii de chemare în judecată (f.d.93).

La 04 mai 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus apel motivat împotriva hotărârii din 21 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în care a reiterat pretențiile inițiale și a solicitat admiterea acestora (f.d.105-112).

Prin încheierea din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a restituit cererea de apel declarată de Svetlana Dianova împotriva hotărârii din 21 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d.124-127).

La 13 septembrie 2022, Svetlana Dianova, reprezentată de avocata Gabriela Kornacker a depus apel incident împotriva hotărârii din 21 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat modificarea hotărârii primei instanțe, cu încasarea prejudiciului moral cauzat în mărime de 600 de euro pentru fiecare an de tergiversare neîntemeiată a examinării cauzei, iar în total pentru 8 ani de tergiversare a examinării cauzei, suma de 4800 de euro (f.d.136-139).

Prin decizia din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Svetlana Dianova, reprezentată de avocatul Gabriela Kornacker.

S-a admis apelul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

S-a casat integral hotărârea din 21 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o nouă hotărâre de respingere a cererii de chemare în judecată depusă de Svetlana Dianova (f.d.131-166).

În susținerea deciziei emise, instanța de apel a conchis că prima instanță eronat a ajuns la concluzia admiterii parțiale a cererii de chemare în judecată și în mod neîntemeiat a dispus constatarea faptului încălcării dreptului Svetlanei Dianova la judecarea cauzei în termen rezonabil și încasarea în beneficiul reclamantei din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, a sumei de 1500 de euro cu titlu de prejudiciu moral. Concluzia instanței de fond este greșită din cauza aprecierii eronate a normelor de drept, cât și a materialului probator din dosar.

În argumentarea concluziei enunțate, Curtea de Apel Chișinău invocând dispozițiile art. 1 alin. (1) și (2), art. 2 alin. (1)-(2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, precum și prevederile art. 6§1 CEDO, a notat că în speță, Legea nr. 87/2011 reprezintă un instrument de control al rezonabilității duratei procedurilor, subliniind că, în aspect civil pretențiile apelantei au fost examinate de o instanță civilă, în baza hotărârii din 16 octombrie 2014, rămasă irevocabilă, prin neatacare.

Prin urmare, din considerentul că pretențiile civile ce ar constitui obiectul acțiunii civile în dosarul penal au fost soluționate, Svetlana Dianova nu poate pretinde încălcarea termenului rezonabil.

La 09 ianuarie 2023, Svetlana Dianova, reprezentată de avocata Gabriela Kornacker a declarat recurs împotriva deciziei din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi hotărâri, prin care să fie modificată hotărârea din 21 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu încasarea prejudiciului moral cauzat în mărime de 600 de euro pentru fiecare an de tergiversare neîntemeiată a examinării cauzei, iar în total pentru 8 ani de tergiversare a examinării cauzei, suma de 4800 de euro (f.d. 170-172).

În motivarea recursului, s-a reiterat motivele de fapt și de drept indicate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță și instanța de apel, suplimentar invocând dezacordul cu decizia instanței de apel, deoarece instanța ierarhic inferioară eronat a concluzionat că aspectul civil din cauza penală a fost deja soluționat în cadrul unei proceduri civile, iar prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 sunt inaplicabile în speță.

Recurenta subliniază că hotărârea judecătorească din 16 octombrie 2014, la care face referire instanța de apel se referă la contractul de vânzare-cumpărare a cotelor-părți sociale din Î.M. „Iorc Delicatese” S.R.L. din 08 octombrie 2009, iar obiectul plângerii penale înaintate de către ea, în cadrul căreia a fost formulată acțiunea civilă și recunoscută ca parte civilă, îl constituie contractul de împrumut semnat cu B.C. „Moldova Agroindbank”, în mărime de 45 000 de dolari SUA de către Iurie Gori și Elena Leu, în lipsa împrumuturilor, prin înșelăciune și abuz de încredere.

Cu titlu subsidiar, recurenta a notat că, prin încheierea din 25 noiembrie 2022 a fost admisă din nou plângerea sa, în ordinea art. 313 din Codul de procedură

penală, fiind declarate nule ordonanțele procurorului, prin care s-a dispus clasarea cauzei penale și obligat să investigheze plângerea sub toate aspectele.

De altfel, Svetlana Dianova, reprezentată de avocata Gabriela Kornacker, a susținut că durata excesivă a procedurilor penale cu nesoluționarea aspectului civil al problemei din anul 2012 până în prezent o îndreptățește să ceară compensația prejudiciului moral în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011. Or, deși a avut un rol activ în investigația ce derulează, nu are niciun rezultat până în prezent.

La 23 ianuarie 2023, în adresa Ministerului Justiției al Republicii Moldova a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Svetlana Dianova, reprezentată de avocata Gabriela Kornacker, cu înștiințarea despre depunerea referinței.

Deși la 26 ianuarie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a recepționat copia cererii de recurs, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la dosar, până la data stabilită pentru examinarea recursului, intimatul nu a depus referință în care să-și expună opina asupra argumentelor invocate de recurentă.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 27 octombrie 2022 și expediată la 11 noiembrie 2022 Svetlanei Dianova, prin intermediul oficiului poștal, iar reprezentantei acesteia, avocatei Gabriela Kornacker, a poștei electronice (f.d.167-168).

În aceste circumstanțe, recursul declarat de Svetlana Dianova, reprezentată de avocata Gabriela Kornacker, la 09 ianuarie 2023, se consideră în termen.

Prin încheierea din 14 iunie 2023 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Svetlana Dianova, reprezentată de avocatul Gabriela Kornacker, împotriva deciziei din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin prisma art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, a fost considerat admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs legalitatea hotărârii atacate, prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432, în vigoare la data depunerii recursului.

Recurenta a invocat drept temei de recurs prevederile art.432 alin.(2) lit.a), c), alin.(4) din Codul de procedură civilă, în vigoare până la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în

cererea de recurs.

În speță, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurente, au fost expuse cu suficientă claritate.

De altfel, participanții au avut ocazia să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Mai mult, niciun participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale.

Verificând argumentele invocate în recurs, în coroborare cu concluziile instanței de apel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide admiterea recursului declarat de Svetlana Dianova, reprezentată de avocata Gabriela Kornacker, casarea deciziei din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În debutul analizei sale, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră imperioase concluziile Curții Europene a Drepturilor Omului reținute în cauza Zubac vs. Croația (hotărârea din 05 aprilie 2018) potrivit cărora, reieșind din principiul preeminenței dreptului dedus din art.1 al Convenției, Curtea Supremă de Justiție nu trebuie să ignore sau să nu aibă în vedere nereguli procedurale evidente.

Instanța de recurs consemnează că legea procesual civilă consacră principiul general potrivit căruia orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

Din materialele cauzei rezultă că, prin ordonanța din 25 iulie 2012, s-a început urmărirea penală conform semnelor componente de infracțiune prevăzute de art.190 alin. (5) din Codul penal, pe faptul sustragerii de la Î.M. „Iorc Delicatese” S.R.L. a mijloacelor bănești în sumă de 288 932,40 lei, comise de către Iurie Gori, Elena Leu și alte persoane neidentificate de organul de urmărire penală, cauzei penale fiindu-i atribuit nr. 2012011200 (f.d.13-14).

Prin ordonanța din 27 octombrie 2014, Svetlana Dianova a fost recunoscută în calitate de victimă în cauza penală enunțată (f.d.16-17).

Prin ordonanța din 27 octombrie 2014, Svetlana Dianova a fost recunoscută în calitate de parte civilă în cauza penală nominalizată (f.d.15).

Prin scrisoarea nr.17-2012011200-2/18-4239 din 03 aprilie 2018, Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Principal, a informat-o pe Svetlana Dianova că urmărirea penală pe cauza penală nr. 2012011200, pe faptul pretinselor acțiuni de dobândire prin înșelăciune și abuz de încredere de către Elena Leu și Iurie Gori a mijloacelor

financiare Î.M. „Iorc Delicatese” S.R.L., în care figurează în calitate de parte vătămată a fost finisată, cu emiterea la 03 aprilie 2018 a unei ordonanțe de clasare a procesului penal și scoaterea persoanelor de sub urmărire penală, din motivul lipsei faptului infracțiunii. Totodată explicându-i drepturile sale prevăzute de art. 299¹ și 313 din Codul de procedură penală (f.d.18).

Prin încheierea din 28 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, s-a admis plângerea Svetlanei Dianova înaintată în baza art.313 din Codul de procedură penală, împotriva acțiunilor organului de urmărire penală și s-a anulat ordonanța procurorului Procuraturii Chișinău, Oficiul Principal, Veaceslav Toderiță din 03 aprilie 2017, privind scoaterea de sub urmărirea penală a lui Iurie Gori și Elenei Leu, cât și ordonanța procurorului ierarhic superior, Procurorul-adjunct al Procurorului-Şef al Procuraturii mun. Chișinău, Adrian Popenco din 04 iunie 2018, din motivele indicate în partea descriptivă a încheierii, cu obligarea procurorului de a lichida încălcările admise (f.d.19-25).

Prin ordonanța Procuraturii mun. Chișinău, Oficiul Râșcani din 28 septembrie 2019, Elena Leu și Iurie Gori s-au scos integral de sub urmărirea penală, în cauza penală nr. 2012011200, din motiv că nu se întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art.190 din Codul penal și s-a clasat procesul penal pe cauza penală nr. 2012011200 (f.d.61-71).

La 14 noiembrie 2019, Svetlana Dianova, reprezentată de avocatul Lilian Timotin, a depus cerere la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, prin care a solicitat emiterea unei încheieri motivate privind obligarea organului de urmărire penală să îndeplinească actele procesuale indicate în încheierea din 28 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, în termeni cât mai urgenți, în scopul accelerării procesului penal (f.d.26-27).

Prin încheierea din 26 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, s-a încetat examinarea cererii depuse de Svetlana Dianova, reprezentată de avocatul Lilian Timotin, la 20 noiembrie 2019 cu privire la accelerarea urmăririi penale în temeiul art.20 din Codul de procedură penală (f.d.28-29).

Prin scrisoarea nr.360 din 13 ianuarie 2020, Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Râșcani a informat-o pe Svetlana Dianova că a fost emisă ordonanță de clasare a cauzei penale nr. 2012011200 (f.d.31).

Prin ordonanța Procuraturii mun.Chișinău, Oficiul Râșcani din 19 februarie 2020, s-a respins ca neîntemeiată plângerea depusă de Svetlana Dianova, reprezentată de avocatul Lilian Timotin, împotriva ordonanței de scoatere a persoanei de sub urmărirea penală și clasarea procesului penal în cauza penală nr.2012011200 (f.d.72-74).

Prin încheierea din 08 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, s-a admis plângerea depusă de Svetlana Dianova în ordinea art. 313 din Codul de procedură penală, privind anularea ordonanței din 28 septembrie 2019, emisă de procurorul în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Râșcani, Vsevolod Ivanov, cu privire la scoaterea de sub urmărire penală a lui Iurie Gori și Elenei Leu din motivul că nu se întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 din Codul penal și clasarea procesului penal pe cauza penală nr. 2012011200, anularea ordonanței din 19 februarie 2020, emisă de procurorul-adjunct al Procurorului-şef al Procuraturii mun. Chișinău, şef al Oficiul Râșcani, Comeliu Bratunov, de respingere a plângerii

împotriva ordonanței de clasare a procesului penal și obligarea procurorului să lichideze încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului.

S-a declarat nulă ordonanța din 28 septembrie 2019, emisă de procurorul în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Râșcani, Vsevolod Ivanov, cu privire la scoaterea de sub urmărire penală a lui Iurie Gori și Elenei Leu din motiv că nu se întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 din Codul penal și clasarea procesului penal pe cauza penală nr. 2012011200.

S-a declarat nulă ordonanța din 19 februarie 2020, emisă de procurorul-adjunct al Procurorului-șef al Procuraturii mun. Chișinău, șef al Oficiul Râșcani, Comeliu Bratunov, de respingere a plângerii împotriva ordonanței de clasare a procesului penal.

S-a obligat procurorul să lichideze încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului prin încheierea nr. 10-328/18 din 28 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana (f.d.34-37).

La 23 august 2021, Svetlana Dianova, reprezentată de avocatul Lilian Timotin, a depus prezenta cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului său în calitatea de parte civilă la judecare în termen rezonabil a cauzei penale nr. 2012011200, intentată în baza art. 190 alin. (5) din Codul penal și încasarea prejudiciului moral cauzat în mărime de 600 de euro pentru fiecare an de tergiversare neîntemeiată a examinării cauzei.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii pe care a admis-o parțial. A constatat faptul încălcării dreptului Svetlanei Dianova la judecarea cauzei în termen rezonabil. A încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul Svetlanei Dianova suma de 1 500 euro în monedă națională conform cursului stabilit de Banca Națională a Moldovei, la data executării hotărârii, cu titlu de prejudiciu moral, cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

În rest, a respins pretențiile ca neîntemeiate (f.d.86, 96-103).

Examinând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 27 octombrie 2022 a respins apelul declarat de Svetlana Dianova, reprezentată de avocatul Gabriela Kornacker, și a admis apelul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, casând integral hotărârea din 21 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, și a emis o nouă hotărâre de respingere a cererii de chemare în judecată depusă de Svetlana Dianova (f.d.131-166).

Judecând cauza în ordine de recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, nu s-a lămurit cu situația de fapt sub toate aspectele, neclarificând toate circumstanțele de fapt și raporturile juridice care au importanță pentru soluționarea cauzei, nu a dat o apreciere corespunzătoare probele din dosar.

În susținerea concluziei enunțate instanța de recurs indică următoarele.

Conform art. 1 alin.(1) și (2) al Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Potrivit art. 2 alin.(1)-(4) și (6) al Legii enunțate, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare *reclamant*).

Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termenul rezonabil a cauzei se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Conform art.5 alin.(1) al Legii nominalizate, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Ținând cont de prevederile normelor de drept material nominalizate, analizând decizia instanței de apel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța ierarhic inferioară și-a întemeiat concluziile reieșind din faptul că pretențiile acesteia sunt incompatibile *ratione materiae* cu prevederile Legii nr.87 din 21 aprilie 2011, or pretențiile civile ce ar constitui obiectul acțiunii civile în dosarul penal, ar fi fost soluționate prin hotărârea din 16 octombrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, rămasă irevocabilă, prin neatacare.

Prin urmare, instanța de apel, a conchis că pretențiile Svetlanei Dianova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei penale nr. 2012011200, în baza art. 190 alin. (5) din Codul penal, în care ar deține calitatea de parte civilă, și încasarea despăgubirilor morale, nu intră în sfera acțiunii Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, întrucât pretinde o tergiversare a unei laturi civile deja examinate printr-o hotărâre judecătorească rămasă irevocabilă.

Analizând partea motivată a deciziei din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța ierarhic inferioară prematur a ajuns la concluzia respingerii cererii de chemare în judecată depusă de Svetlana Dianova ca fiind neîntemeiată.

Instanța de apel, reiterând că pretențiile recurente au fost soluționate în ordine civilă, prin hotărârea din 16 octombrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău,

și-a întemeiat concluziile sale în baza unor înscrisuri care nu sunt certificate corespunzător, și nu a clarificat dacă obiectul și temeiul acțiunii civile depusă în dosarul penal este identic cu obiectul și temeiul acțiunii civile soluționată prin hotărârea enunțată supra.

Instanța de apel, contrar prevederilor art. 122 alin.(3), 130 alin. (1)-(3) și (5), 167 alin.1 lit.a) din Codul de procedură civilă, și-a întemeiat concluziile sale pe înscrisurile prezentate de participanții la proces, și anume, nota informativă la cauza penală nr. 2012011200 nr. 9017 din 11 octombrie 2021, ordonanța de scoatere a persoanei de sub urmărirea penală și clasare a procesului penal din 28 septembrie 2019, ordonanța din 19 februarie 2020, și hotărârea din 16 octombrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, fără a fi certificate în modul stabilit de lege, iar cu referire la hotărârea judecătorească, fără a fi mențiunea că este definitivă și irevocabilă (f.d.49-60, 61-71, 72-74, 83).

La fel, instanța ierarhic inferioară și-a întemeiat decizia în baza ordonanței din 17 septembrie 2015, prin care s-a dispus efectuarea unei expertize judiciare contabile, raportul de expertiză nr. 1876 din 22 decembrie 2015, ordonanța din 08 iunie 2017 de restituire a cauzei penale, înscrisuri care nu se regăsesc la materialele cauzei, informația fiind reținută din actele procurorilor enunțate supra, care nu sunt semnate.

Per ansamblu, ținând cont de natura juridică a litigiului și de aprecierile instanței de judecată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție opinează că a examinat principalele întrebări juridice și că nu este în drept să se pronunțe separat în privința motivelor cu privire la fondul cauzei.

Reieșind din jurisprudența Curții Europene, părțile, trebuie să aibă posibilitatea reală să-și prezinte apărarea și să fie audiate de o instanță de apel, care va fi competentă de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea A. Menarini Diagnostics S.R.L. vs Italia, 27 septembrie 2011, parag. 59; Akaki Tchaghiashvili, 2 septembrie 2014, parag. 34, Samardžić, ibidem, parag. 31, Gohe și alții vs Franța, 3 iulie 2018, parag. 41 - 43).

Din considerentele menționate și având în vedere că înlăturarea omisiunilor și corectarea erorilor instanței de apel, la judecarea cauzei în ordine de recurs, nu este posibilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a admite recursul depus de Svetlana Dianova, reprezentată de avocata Gabriela Kornacker, de a casa decizia din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și de a restitui cauza pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), alin. (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Svetlana Dianova, reprezentată de avocata Gabriela Kornacker.

Se casează integral decizia din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Dianova împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și

repararea prejudiciului moral și se trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Viorica Puica

judecători

Oxana Parfeni

Aliona Donos

Ion Malanciuc

Mariana Pitic